సుమిత్ర

శ్రీ కంచి వాసుదేవరావు

ఊరు పొమ్మంటున్నవేళ—
కాడు రమ్మంటున్నవేళ—

జీవితసంధ్యలో పాడుగుసిడలు పరచుకుంటున్నవేళ — ఏడు దశాబ్దాలు వెనక్కు తీసుకున్న సీతారామయ్యగారికి జీవితంలో మట్టుకొచ్చి దెబ్బ తగిలింది—

దాదాపు అర్ధశతాబ్దంపాటు తనతో కష్టాలనీ సుఖాలనీ పంచుకున్న శాంతమ్మగారు మరణించారు.

ఆనిడకేం అదృష్టవంతురాలు—ఈ వయస్సులో పునిస్త్రీగా వెళ్లిపోవడంకన్నా కావాల్సింది లేదేమో? తన కోడళ్లకు కోడళ్లువచ్చారు. తన కూతుళ్లకి అల్లుళ్లు వచ్చారు. అమ్మమ్మా, తాతయ్యా అంటూ చుట్టూతిరిగే మనవళ్లు, మనవరాండ్రు — వీరందరి సమక్షంలో కన్నుమూసి పరాయుడంకన్న అదృష్టవంతుడంటుంది అని అందరూ అంటారు.

నిజమే! కాని, ఈ వయస్సులో ఆరోగ్యం క్షీణించి పరాధీనుడై అధారపడవలసిన వృద్ధాప్యంలో భార్యను కోల్పోవడం ఎంతబాధాకరమో, అది ఎంత దుర్భరమైనదో అనుభవించిన వారికే తెలియాలి.

ఎన్నోసంవత్సరాలక్రితము తీరాక్రాస్ రోడ్డుపై పెద్దగుమ్మిలవలు, తనభార్య చితిని తన పెద్దకొడుకు నిప్పు ముట్టించినవలకు తన భార్య శాంతమ్మతో తనకుగల అనుభవాలను మెమరీ చేసుకుంటూ వుంటే తన నిష్క్రమణ ఎప్పుడోనని సీతారామయ్యగారు ఎదురుచూస్తూ వుండేవారు. కాని సుమిత్ర నడుచుకుంటూ రాకపోయినప్పటికీ, లంబుగలవ భర్తల్ని తనకు వుంటాయి పుట్టింటి వారుకూడా లంబుకే లోబడి వుంటారనీ ఆ వాటాలో వున్న అదనపుళ్లు, వాళ్లకూ లంబు సమిష్టిగానూ ఏర్పరుచుకున్న లక్ష్యప్రాయం — సుమిత్ర కలుసుగోలులాగానూ లేదా అవర్గానికి తావిస్తుంది. లేకపోతే అంటారెత్తి కాలనీ, పుట్టుకలు వాటాలుకోరి అక్కణ్ణుంచి ఏవీ లేదులోలేనీ లంబులు అదుపుల్లో ఉంచి శంకించి భర్త లేదనేసే అవకాశం లేదని గుర్తించి వారు వాటాలుకున్నారు.

శాంతమ్మగారు బ్రతికుండంతవరకు అలాంటి సమస్యలు సానుభూతితో అర్థంచేసుకుని వారికి తోడ్పడడానికి ప్రయత్నించేది ఒక్క సుమిత్ర మాత్రమే! ఆమె ఆ భవనంలోని ఒక చిన్నవాటాలో వుంటుంది. టీచరు ఉద్యోగంచేస్తూ వుంటుంది. ఐతే ఆ భవనంలో వున్నవాటాల వాళ్లందరికీ ఆమెమీద చెప్పుకోతగ్గ మంచి అభిప్రాయం లేదు.

ఆమెపునిస్త్రీయే— కాని భర్తకు దూరం. సంసారం. పెళ్లివాడు యుద్ధానికి కట్టుకు పుట్టిందేమో వాడు ఎప్పటికీ యుద్ధలేక పోయినా అంటారు ఆ యింట్లోనివారు. తనిచ్చిన సమాచారం ప్రకారం ఆ యింట్లో వున్నవాళ్లు ఆమెను ఎలా చూస్తారో తెలియదు. కనీసం అక్కడే వాళ్లు ఆమెకు ఎదురుపడ్డప్పుడల్లా వాటిని చూస్తూవుండేది. సుమిత్ర సమక్షంలో ఆయన శాంతమ్మలేని లోటును కొంతవరకు కప్పుకోవడానికి ప్రయత్నించేవాడు — అదు యింట్లో వున్నంతసేపు అనే వాటాలోనే సీతారామయ్యగారు కాలక్షేపం చేయడంలేదు. పెద్దకోడలు ఎదురాడకు అంతరాయం వుండేదికాదు. భర్తపోయి వెళ్లగొట్టబడి, భర్తపోయి వెళ్లగొట్టబడి, ఒక స్త్రీ పట్ల యున్నట్టుగా పుచ్చికాటికి కాళ్ళుదాటుకున్న మామగారు యింటగా ఆదరించిన బడదం వాళ్లకి నచ్చలేదు.

క్రమంగా గొడవపెట్టే మాటలు— ఎత్తిపొడుపులూ, ఎగతాళి మాటలూ— విసుగుదలలు ప్రారంభమయ్యాయి.

"తాతయ్య భోజనానికి వస్తారో అక్కడే చేస్తారో కనుక్కోనే" అని ఎత్తిపొడుపుగా ఒకసారి, మేనరుపెట్టేవి ఆయనకు నచ్చకపోతాయా, అదిచేస్తే అద్భుతం, పెద్దతనంలో ఇవేం బుద్ధులు అని ఒకసారి, ఇరవై నాలుగు గంటలూ అక్కడ కూర్చునే రూపమేదో యిదీ అనీ చెప్పుకోలేదంతపు మాటలుసలాయనకు నచ్చేవి కావు అని ఒకసారి—యిలాంటికరకరలుగా అంటుంటే సీతారామయ్యగారికి చాలా ఆశ్చర్యంగా వుండేది" —"ఎందుకు నాన్న ఆవిడ మనకు ఏవిధంగా చుట్టమా, స్నేహితురాలు. నువ్వెప్పుడూ ఆ యింట్లో వుంటుంటే, ఆవిడచేత అదీయిదీ చేయించుకుని తింటూవుంటే, పీకేదో లోటుచేస్తున్నట్టు మనకేదా అందరూ అనుకోనేది, నీకు ఏది కావాలోచెప్పి చేయించుకోరాదూ అంటుంటే సీతారామయ్యగారు మౌనాలం చెప్పుకోలేక పోయేవారు. ఒక్కొక్కసారి నిలదీసి అడిగినా నిజంచెప్పుకోలేని పరిస్థితులు వుంటాయని పిల్లకి ఆయన ఎల్లాగచ్చెప్పగలడు

సుమిత్ర భాస్కరరావు ఇంట్లో, అతని భార్యపోయాక తిరుగుతూ వుండడం ఆ [illegible] గిట్టదికాదు. అనేక విధాలైన గుసగుసలూ, వ్యంగ్య సంభాషణలూ, వేళాకోళాలు ఆమె ప్రత్యక్షంగానూ, పరోక్షంగానూ జరుగుతూ వుండేవి. ఇవి ఆమెకు బాధ కలిగించినా, అతని నిస్సహాయస్థితి, అతని పిల్లలకు అనారోగ్యమైన 'స్త్రీ రక్షణ'మే గుర్తించినప్పుడు ఆమెలోని 'మానవత' అతన్ని యింటికి వెళ్లిపోమ్మని చేస్తూ వుండేది. ఇటువంటి 'దెబ్బ'పడ్డాక గలవారిని యింట్లో వుంచుకోవడం గౌరవ ప్రదంకాదని యింటి యజమాని పెద్దకు రాయబారాలు వెళ్లుతూ వుండేవి.

ఇది యిల్లాలుండగా భాస్కరరావుకు ట్రాన్సఫర్ ఆర్డర్సు వచ్చాయి. ఆ వార్త అతని కన్నా సుమిత్రకు ఎక్కువగా కలవర పరచింది. "ఈ ఆర్డర్సు కాన్సిల్ చేసుకునేందుకు ప్రయత్నించండి అంటిఆమె. "ప్రయత్నిస్తాను. కానీ నమ్మకంలేదు. ఈ రాత్రి హైదరాబాద్ వెళ్తాను" అన్నాడతను.

తన పరిస్థితి తనకే చిత్రంగా కనిపిస్తోంది. భాస్కరరావుకు తన కేమీ అక్కరలేదు. అతని పిల్లలమీద, అతనిమీదా వున్నదికేవలం జాలిమాత్రమే. దానికి కూడా కొన్ని పరిమితులున్నాయి. ఆ పరిమితులను అధిగమించడం తనకు సాధ్యమేనా?

రెండురోజులు గడిచాయి. భాస్కరరావు హైదరాబాదునుంచి తిరిగివచ్చాడు. అతని ప్రయత్నాలు ఏమీఫలించలేదు. సుమిత్రాకి రెండువారాల సెలవు పెట్టమనుకుంటున్నాను. తర్వాత భగవంతుడే నన్నాదుకున్నాడతను.

ఆరోజరాత్రి సీతారామయ్యగారింట్లో పెద్దరభస అయింది. భాస్కరరావు సీతారామయ్య సుమిత్ర యింట్లో ఏదో కబుర్లు చెప్పుకుంటూ చాలాసేపు వుండిపోయారు. మనవడు రెండుబూడుసార్లు రమ్మని కబురు పెట్టినా సీతారామయ్యగారు కదలలేదు. చివరకి తమ యింటికి వెళ్లటప్పటికి కోడలు పడుకుని వుంది. ఆవిడపోట్లో బాగుండలేదుట. "మీ కోడలుకుపోట్లో బాగుండలేదు నాన్నగారూ . . . ఇంకెప్పుడు చాకిరీచేసుకోవాలి. వేళకివచ్చి యింతతిని ఎవరింటికిపోయినా మాకు అంతబాధ వుండేదికాదు. కనీసం అక్కడే భోంచేసి వచ్చినా అంతయిబ్బంది వుండేది కాదు అన్నాడు పెద్దకొడుకు.

"పాపిలెబాబు . . . నేను పడ్డాంకుంటాలే . . . ఈ మధ్యనిలతనంలో ఏదో నాకు అక్కడ కొంతకాలక్షేపం . . . అంతకుతప్ప ఎవరినీ బాధపెట్టడం నా ఉద్దేశంకాదు" అన్నాడు ఆయన నెమ్మదిగానే.

"దానియింట్లో కాలక్షేపం ఏమిటి నాన్నా మీకు . . . మొగుడుని విడిచేసిన ముండతో అనేటప్పటికి సీతారామయ్యగారి మనసులో భాణం నాటుకున్నట్టయింది. ఇన్నాళ్లుగా సుమిత్రమీద అలుగు అభిమానం పెంచుకున్నందుకు ఆరాటాలు భరించారనిపిస్తుంది. అనాలోచితంగానే 'మొగుడుపుట్టి ముండలు కన్నా ఆవిడ ఏమాత్రం తీసిపోలేదు..." అన్నాడు. ఆరాటాలు తన భార్య సద్దేశించి అన్నట్టుగా అతనికు అపోహపడి ఉండదయ్యాడు. దీనికి తగ్గట్టు ఇంటరకు మా. గా పడుకున్న ఆవిడ తనకే ఏవిధంగా చుట్టమో, స్నేహితురాలు. సుమిత్రమీదా ఆ యింట్లో వుంటుంటే, ఆవిడచేత అదీయిదీ చేయించుకుని తింటూవుంటే, పీకేదో లోటుచేస్తున్నట్టు మనకేదా అందరూ అనుకోనేది, నీకు ఏది కావాలోచెప్పి చేయించుకోరాదూ అంటుంటే సీతారామయ్యగారు మౌనాలం చెప్పుకోలేక పోయేవారు. ఒక్కొక్కసారి నిలదీసి అడిగినా నిజంచెప్పుకోలేని పరిస్థితులు వుంటాయని పిల్లకి ఆయన ఎల్లాగచ్చెప్పగలడు

"మనిలాయన పిలవంతో బిగుసుకు పోతా డేమో . . . అమ్మాయిని పిలిచి పడ్డించుమని" అన్నాడు...

"పరాం పరవాలేదు . . . దాని యింట్లో ఏదో మెక్కి వుంటారు" అంది కోడలు...

ఆతర్వాత మాటలు ఆయనకు వినబుద్ధి కాలేదు.

మర్నాడు సీతారామయ్యగారు లేచే సమయానికి ఆలస్యమయింది. ఏదో కేకలు వినబడి హటాత్తుగా లేచారాయన . . . సుమిత్రవాటా ముందు నుంచి అరుపులు వినిపిస్తున్నాయి.

ఇంటాయన సుమిత్రను వెంటనే యిల్లు ఖాళీ చేయమంటున్నాడు . . . ఇంకా టైమేమో అంటున్నారు. ఆయనకు వత్తాసుగా వున్న వాళ్లల్లో ఆ పెద్దకొడుకు వున్నాడు . . . సుమిత్ర కన్నీళ్లతో నమస్కారం పెట్టి "మన్ను అడ్డగించుకుంటుంది . . . రేపు ఖాళీచేసి వెళ్తాను" అంది . . . ఆ పిల్ల ముఖం చూడగానే ఆయన హృదయం తరుక్కుపోయింది. 'రేపు ఖాళీ చేయకపోతే సామాను బయట పారేస్తానే ముండా" అంటున్నాడు, తన నెత్తిన కొరివి పెట్టమంటి వాడు.

ఇక అక్కడ ఆయన వుండలేక వెనక్కి వచ్చేశాడు. కాసేపటికి మనవరాలు కాఫీ తెచ్చింది . . . కడుపు కలకలలాడుతున్నా ఆ కాఫీ తాగబుద్ధి కాలేదు. "ఒద్దమ్మా తీసుకువెళ్లు" అన్నాడు. మనవరాలు మాట్లాడకుండా తీసు" వెళ్లిపోయింది... ఆయనకు కళ్లలో నీళ్లు తిరిగాయి... నిజంగా శాంత వాటా అదృష్టవంతురాలు. "కడుపు కాలితే ఆయనే తింటాడు . . . ఆయనకు బతిమాలకండి" అని కోడలు అంటుంటే "అంత తీరిక వారేం లేదు . . . కుక్రవాటిలా మారాము చేస్తుంటే, అది తీర్చి తీరినా నాకు లేదు..." అన్నాడు ఆయన ఉక్రోశాన్ని పంచుకుని జన్మించిన పెద్దకొడుకు.

మధ్యాహ్నం అయింది . . . ఆయనను ఎవరూ భోజనానికి పిలవనూ లేదు, ఆయన వెళ్లనూ లేదు..

సాయంత్రం గొడవ జరిగిన కాసేపటికి మళ్లీ సుమిత్రవాటా తాళం వేసివుంది... ఎక్కడికి వెళ్లిందో పిచ్చిపిల్ల అనుకున్నాడాయన.

ఆకలి కరకరలాడి పోతోంది . . . కాని ఆయనలో శేషించిన అభిమానాన్ని అదిజరుగుంచ లేకపోతోంది. అల్లాగే పంచాన్ని బల్లిలా అంటి పెట్టుకుని నీరసంగా పడి నిద్రపోయిన ఆయన ఇంట్లో కలకలం వినిపించింది. ఎదురుగా బూచిని భ్రమించి ఆయనను బెదిరిస్తూ చేసింది...

భాస్కరరావు, సుమిత్రా పూల దండలతో తలవైపు వచ్చివారు. మూర్ఛపోయి వుండగానే వాళ్లు ఆయనను నమస్కరించి పాదాలకు పండ్ల నమస్కారం చేశారు. అప్రయత్నంగానే వారిని ఆశీర్వదించి దీవించాడాయన.

"బాబాయిగారూ . . . మా పిల్లలకు యువాశీర్వాదం అత్తయ్యగారు బాబు వాళ్లకి అల్లుని . . . వీరికి భాగ్యం" అంది.

అవును . . . బాబాయి . . . మీరి నమస్కారగారూ . . . సుమిత్ర తన వుద్యోగానికి రాజీనామా చేసింది. నేను సెలవు కన్సిడర్ చేయించుకుంటున్నాను. సెలవు లభిస్తే వెళ్లుదాం మేము వెళ్లిపోతాం" అన్నాడు భాస్కరరావు.

"మీ ఆర్డర్సు కాన్సిలే చేసుకుంటాం కాస్త ఎంగిలిపడ్డాక" అంది సుమిత్ర.

పెట్టిరైతాంగం

సేద్యంలో లంచాలు

శ్రీ గుమ్మలూరు సత్యనారాయణ

లంచం ఒకవాడు గొప్ప దోషంగా పరిగణించారు. లంచం పుచ్చుకోవడానికీ, పుచ్చుకున్నవానికి, యిద్దరినీ శిక్షించే శాసనాలుకానిదే మనము అనుకునే ఆదర్శాన్ని ఇచ్చిపుచ్చుకునేవారు అసంఖ్యాకంగా ఉన్నప్పుడు —చెనుకటి దురాచారము అనాడు సదాచారము గాని—ఒక ఆచారంగా మారిపోయింది. ఇప్పుడు ఏ చెనుకటి కాలిదాసో, భాస్కరుడోతిరిగి జన్మించి నాటకం రచనకు పూనుకుంటేనే, లంచాన్ని కళా వస్తువుగా తీసుకొని విమర్శాదిగా వ్రాసేవాడో!

ఇంతకూ లంచమంటే ఏమిటి? ఒకపని చక్కగా నెరవేరడానికి దానికి సంబంధించిన సభ్యులకు రహస్యముగా యిచ్చిన ద్రవ్యము— లంచము. కార్యసాధనకు కొన్ని అలవైన ఉపకరణాలను వినియోగించుకొనుటలో తప్పు వున్నదా? దీనికి పూర్వ మీమాంస ఉత్తర మీమాంస, న్యాయము, నవ్య గ్రవ్యాలు గిరీశం గారి "మేడ్ ఈజీ"లు, పరోక్షరి మేడ్ డిఫికల్టీలు వచ్చాయి. దేనిబలం దానికే వున్నది. దేనిలోపం దానికే ఉన్నది.

ఒక పని జరగడానికి నీతికి — న్యాయానికి ఎద్దైన సూత్రాలు అడ్డు తగలకుండా లేదా జ్యోతిషమువుండే చోట త్వరగా ఫలితము వచ్చేటట్లుచేసే బైరాగి చిట్కాలువంటివి లూలంచము అనే మాటకుగల ఈ విశేషార్థములో న్యాయ నిరోధక చర్యలు గాకుండ శీఘ్రగతి దోహద చర్యలుగల అర్థాన్ని అన్యాయంచడానికి వ్యవసాయంలో ఉండ లంచాలను చూద్దాం. కాని ఒక పొచ్చరిక తప్పదు. ఎంత బిడికిట్టుకున్న అర్థాన్ని ఈ మాటకు చుట్టాలెట్టినా 'లంచము' అనే పదానికి కొంచమైనా దోషము లేకపోలేదు. ఈ దోషాలు ఎనిటని ఆలోచిస్తే, వాటిలో కార్య సిద్ధికై జరిపే "కార్యకలాపం" ఒకటి ఉన్నదని స్ఫురిస్తుంది. కనుక వాటిని కూడా చూద్దాం.

సేద్యగానికి కావలసింది పుష్కలమైన పంటకు. ఆపంటకు తగినధర. పంటపుష్కలం నుగా ఉండాలంటే,సాగుపాలము, సారవంతమైన నిత్యలాజాతిగలదై ఎరువులు, నీరు సకాలంలో దొరికినట్లయితేనే వుత్పత్తి సస్యరక్షణ, జరుగుతూ ఉండాలి. వీటిలో అడుగడుగునా హంసపాదులే. వీటి నీ సరిదిద్దడానికి కొన్ని సందర్భములలో సామాన్య ద్విపదులు జారలు. ఏ ఉత్పత్తిపాదులో, పూర్వ పాదులో అవసరమని అనిపించవచ్చు. ఏవరుబుగా వాటిని అధిగమించడానికి ప్రతి కర్షకుడూ కష్టపడాలి.

భూసారంలో వున్న ఆకొద్ది నైత్రాన్ని హెచ్చుపంటకై వినియోగించడంలో కొంత ప్రాయోగం కనుపడుతుంది. త్వరలో అనుభవానికి వచ్చేటట్లు చేసే బైరాగి చిట్కాలువంటివి ఉపయోగపడవచ్చు పెరువులను పీక్కు మెయ్యాసాలాల కెక్కిస్తున్నాము. పూట కొక యింజక్షన్ మందు చొప్పున ఎదిగేకాలంలో నెలనెలకూ ఎరువు వేతే. వీటివలన ఫలితము కనపడుతూ వున్నప్పుడు ఒద్దంటే ఎవరూ మానుతారు? రోగానికి గలకారణము నేరోకటి వుంటుంది. ఆ రోగకారణము పోయేటట్లు మందుపుచ్చుకుంటాము. ఈ మందుపుచ్చుకొనుటనేది విపరీతమై చివరకు ఆమెరికాలో "మందుల రోగము" ఒకటి ప్రతి పౌరుని పీడిస్తున్నదట. సుఖరోగాలు తనకున్నదని వైద్యునితో చెప్పక అక్కడ యిక్కడ విన్న మందులు రహస్యముగా పుచు కుంటున్నందున పరిస్థితి విషమించడము చూస్తున్నాము. పొను పంటకై వేసినఎరువుల సగు పేలు దోషాన్ని కలిగిస్తున్నామన్న భావన ఇప్పటిలో కలుగలేదు.కానీ రాబకురుపుమాదిరి బాధించే సమయము రాదనలేము. దోషోగ్యానికి జూలు విదోరాలు ముఖ్యము. పుట్టిన పాటుకూడా మానిక్కుల కొరకు ఎదురు చూస్తుంటే మన సంతతి ధర్మాన్నైనా దెప్పగలమా? అవసరానికి ఎంతకావా అంతవరకే కృషధ్రాయంగ రసాయనిక ఎరువులు వేసి ప్రధానంగా భూసార పటిమను సేంద్రియపు పెరువులతో పోషించనక పోతే ఎరువుల వ్యవహార్లకు ఇచే లంచాల మాట నటుంచి చేజేతులారా మన పొలానికి మనమే రహస్యంగా లంచమిచ్చి పాడుచేసిన వారమవుతున్నాము.

పొను దిగుబడి నిచ్చే వంగడాల తయారీలోనూ, సంపిణిలోనూ ఒక విధమైన లంచపు దోషమే కనబడుతుంది. ఈ దోషాన్ని కొంతకొంతగా శాస్త్రజ్ఞులు, అధికారులు, ప్రవారకులు, రైతాంగ ప్రముఖులూ పంచుకుంటూరంటే గమనించదగ్గ విషయము. ఈమాదిరిగానే నీటిపారుదలలోనూ. 'పంటకు ప్రాణము నీరు' అని అందరకూ తెలుసు. అందుచేత నీలయినంత ఎరకు ప్రతి రైతు తన పైరుకి ఎక్కువ నీరు రావాలని తాపత్రయ పడుతూ వుంటాడు. తప్పులేదు. కాని ఆ తతంగములో రహస్యంగా జరిగేదే దోషము. ఒకప్పుడు మురుగునీరు చేలనుండి పోయే సదుపాయాలను సమకూర్చుకోవక కేవలంగా నీరు పెట్టడానికే తహతహ పడుతూ పని సాధించుతూ వుంటే, రహస్యంగా భూసార పటిమ తగ్గిపోయే దుస్థితికి కారకులమయి లంచమిచ్చిన మహాదోషమవుతున్నాము.

సస్యరక్షణ యింకొక చిత్రమయిన కథ. పంటచేలకు వచ్చిన పురుగులు వీలు త్వరలో పూర్తిగా నివారణ కావాలని రకరకాల పందలను రెక్కలేనిస్తూ ఖర్చు పెట్టాలని రెక్కదూరక పోతో ఎక్కువ పనికి గాదెలు నింపుతాయని ఆశించి ప్రయత్నం రైతులు లక్షలున్నారు. ఈ సత్యన సస్య పరిపక్వ రహస్యంగా జరిగే దోషాలు యింకా మనకు విస్తారంగా తెలియలేదు. తెలిసిన కొద్ది విషయా

మంచిది దాదా . . . "అమ్మా సుమిత్రా జన్మకూడా మీతో తీసుకు వెళ్లు . . . వాకూ ఈ సమయంలో ఒక ఆసరా కావాలి" అని సీతారామయ్యగారు అంటుంటే "అల్లాగే బాబాయిగారు . . . మీరు రుసుంటే కండి కాస్త ఎంగిలిపడ్డాక" అంది సుమిత్ర.

పుస్తకపరిచయం

ఎవరీమాత

ఎవరీమాత—అను గ్రంథంపై సమీక్ష.
రచయిత: శ్రీ అరవిందాశ్రమవాసులైన శ్రీ రాజగారు. ప్రస్తిస్థానము శ్రీ అరవిందాశ్రమము—పుదుచ్చేరి—2. మొదటి కూర్పు. వెల రు. 6 రూపాయలు.

వైద్య విద్యా నిష్ణాతులును, శ్రీ అరవింద భక్తులు నైన శ్రీ పశుపతి భట్టాచార్యులు 1956వ సంవత్సరమున కె—యే—మా అనువొక గ్రంథమును సంగభాషలో ప్రచురించిరి. తరువాత వారే ఆ గ్రంథమును "లవ్ ది మదర్ డివైన్" అను పేర సుమారాలు సంవత్సరమునకు పూర్వమాంగ్ల మునకెలువరించి యుండిరి. దానినుపరించి శ్రీ రాజగారు తెలుగున స్వేచ్ఛానువాదముగా రచించిన గ్రంథ మిది. ఇందు మొత్తమిరు వదియొక్క అధ్యాయములున్నవి. మొదటిదైన పరిచయమున శ్రీ పశుపతి భట్టాచార్యులకు శ్రీ అరవిందులపై భక్తి కలిగిన వృత్తాంతమును,మొదటవారు పాశ్చాత్య స్త్రీమాతృశ్రీ యగుటయేమి యని శంకించినయు తర వాత స్థూల ప్రకృతి కార్య నిర్వహణమునకై శ్రీమాత మానవ శరీరము సంగీకరించిన గాతముగా విశ్వసించిన వృత్తాంతమును చక్కగా వివరించి బడినవి. 18వ అధ్యాయం శ్రీ అరవిందుల దుర్గా స్తోత్రమున కాంధ్ర వచనానువాదము. 19వ భాగమైన అప్యాయము కూడ శ్రీ అరవిందుల రచనలకు వాదము. 20వ భాగము వివిధ రచనలు నుండి సేకరింప బడినదియు సంస్కృతశ్లోక రూపమునైన శ్రీ అరవిందాష్టక స్తోత్రం. 21వ అధ్యాయము శ్రీ అరవిందుల రచనకు అనువాదమైన 'భారతవని'.ఇందు భారతాంధ అదృష్టవాస్కరుడుదయించి తనదివ్యకాంతు లచే భారతదేశమును, ఆసియా ఖండమును మాత్రమేకాక సర్వ ప్రపంచమును దేదీప్యమాన మొనరించు కాల మరు దెంచెననియు, భారతమాత దివ్య సందేశమునేతను, ఆధ్యాత్మిక సాధనా విధానముల చేతను ప్రపంచ మానకర్షింప బడుట కప్పుడే శుభమైన యారంభము జరిగినదనియు వివరింపబడినది.

ఎవరీమాత? అను ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరమైన యీ గ్రంథమున శ్రీ మాతకు సంబంధించిన సర్వ విషయములు, ఆశ్రమ జీవితమునకు సంబంధించిన సర్వ విషయములు విశదముగా వివరింపబడినవి. శ్రీ అరవిందులు చెప్పినట్లు "శ్రీ మాత బంగారు వంతెన, అద్భుతమైన అన్ని" శ్రీ రాజా రీగ్రంథమును సరసము, మంజులము, సుబోధమునైన భాషలో నెంతో పతితోపారముగా రచించియున్నారు. చదువుటకారంభించినవారెవ్వరును ముగింపకుండ లేరు. ముగించిన పిమ్మట "అయ్యో అయిపోయిన"దని వివారింతురు. అందు కీ గ్రంథమున ప్రతి పుట యుండు వంతర్గతమై యున్నఆధ్యాత్మిక భావనంపత్తి యేకారణము. భక్తిసంపన్నమైన శ్రీ రాజగారు హృదయముపరనే గ్రంథ మాద్యంతము నిర్మల ప్రసన్నమై యులరారుచు ఉన్నది. గ్రంథము సులభమైన గ్రాంథికములోనున్నది. ఎడనెడ దొర్లిన యడాదనూది దోషములను రిత్తియు ముద్రణమున సులభముగా తొలగించుకొనవచ్చును.

--దివాకర్ల వేంకటావధాని.

మహాత్మాగాంధీ శతకము

గ్రంథకర్త:
శ్రీ పిడుపర్తి ఎల్లా
ప్రకాశకుడు:
శ్రీ పిడుపర్తి ఎల్లా, హెడ్మాష్టారు, అప్పర్ ప్రైమరీస్కూలు, కొల్లూరు, తెనాలి తాలూకా, గుంటూరు జిల్లా.

గాంధిజీ శతజయంతి సందర్భంగా కవి సమర్పించిన కానుక ఈ శతకము. ఇందులో గాంధిజీ జీవిత గాథలు, ఆయనలక్షణములు పారుగ జదివినవి. 'మేమంత' శతకం లాగా జాల బాలికలకు ఇది ఉపయుక్తం కావలెనని కవి ఆశయము. ఉదాహరణకు ఒక పద్యం పరికించండి:

"అంధ్ర భూమిలోనే అంధ్రకేసరి చేయు
పిలుపు నిర్జనంబు దెసని పడగ
దేశు గలిపినాడు చిత్రంబుగా బాపు
కలత లన్ని బాపు గాంధి తాత."

శ్రీ గాంధీ మహాత్మ్యం

రచన: స్వామి చిద్భవానందగిరి
మూల్యం: 50పై.
ప్రతులకు:
రాంపల్లి కామేశ్వర,
కేశవ్ శ్రీరామచంద్రమూర్తి,
పెద్దూరు, వ. గో. జిల్లా.

"పేదల జీవన విధలో
మనుజ అభాగ్యత్వాత్మనుజాలాం'
జ్ఞాని జనానందాయ న
గాంధి మహాత్మ్యం యథాభూతి క్రియతే"

అని శ్రీ స్వామి చిద్భవానందగిరి వారు గాంధి మహాత్మ్యమును 51 సంస్కృత శ్లోకములలో రచించారు. దీనికిముందు భగవద్గీతయందలి సాంఖ్య యోగములోని స్థిత ప్రజ్ఞ లక్షణము ఉట్టంకింప బడినది. ఈ అన్ని శ్లోకాలకు శ్రీరాంపల్లి శ్రీరామచంద్రమూర్తిగారు తెలుగులో తాత్పర్యం వ్రాశారు.

ఉదాహరణకు రెండు శ్లోకాలు చూడండి:
"జన్మాత: పరదు:ఖేన, దు:ఖే కర్మసమాహతి
ఆత్మవర్తనతోర్మధ్యాత్, నమోగాంధిమహాత్మనే"

"శపత్న ప్రమదా చైవ, లోష్టశ్చ కనకస్తథా
యస్యాభూత్సామ్య భావేన, నమోగాంధి మహాత్మనే"

గాంధి శతజయంతి సందర్భంగా వెలువడిన ఈ అల్పం కృతి యథోచితంగా జాతీయతి పొంద గల దనటంలో సందేహం లేదు.

-ప్రయాగ

"మన సమైక్యత
యుద్ధం పేరిట మాత్రమే కాదు
మన మౌలిక ఆదర్శాల కోసం"
ఇందిరా గాంధి

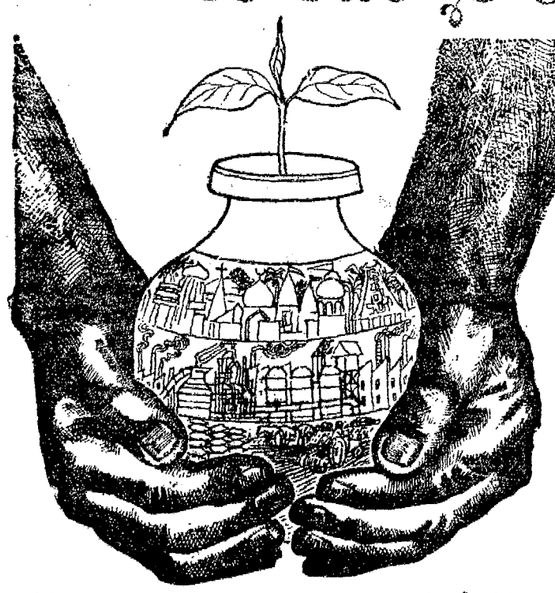

అనేక సత్ఫలితాలకొసం ఈ విజయాన్ని కాపాడు కోవాలి.
యుద్ధ రంగంలో సైనికుని
పోరాటాన్ని దేశంలో అన్ని రంగాల్లో
ప్రతి ఒకరూ కొనసాగించాలి.

దేశ సమైక్యతకు, అందరికీ సాంఘిక న్యాయం మనకూశేందుకూ పోరాటం సాగిద్దాం.

నిరికను ప్రోత్సహించేవారి మీదా, ప్రత్యేక గౌరవాలు పొందే గుత్తాధికారుల మీదా యుద్ధం ప్రకటిద్దాం.

మనకు ఋజువు దొరికింది
క్రొత్త మెక్లీన్స్ ఫ్రెష్‌మింట్
మిగతా టూత్‌పేస్ట్‌ల కన్నా పళ్లను అతి తెల్లగా, అమిత ఆరోగ్యంగా చేస్తుంది.

ఒక స్వతంత్రమైన దంత వైద్యశాల నుంచి లభించిన ఋజువు ఇదే.

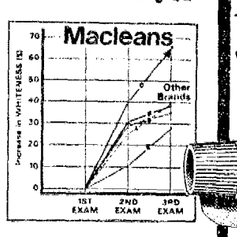

విదేశంలోని ఒక స్వతంత్రమైన దంత వైద్యశాల ప్రముఖ టూత్‌పేస్టులను పరీక్షించి, మెక్లీన్స్ పళ్లను అతి తెల్లగా చేసిందని రూఢిగా ఋజువు పరచింది.
తళతళనిచ్చే క్రొత్త రుచిగల మెక్లీన్స్ ఫ్రెష్‌మింట్‌ను వాడి చూడండి. అదే పళ్లను అతి తెల్లగా, అమిత ఆరోగ్యంగా చేయుటకు ఋజువైన మార్గం.
మెక్లీన్స్-ప్రపంచమంతటా పళ్లను అతి తెల్లగా, అమిత ఆరోగ్యంగా చేయుటకు ప్రఖ్యాతి చెందినది.

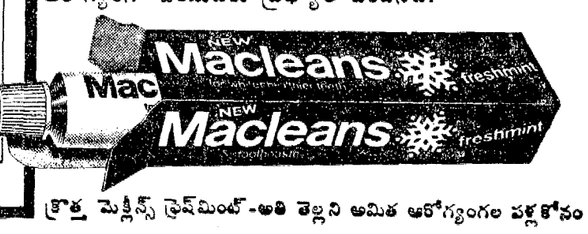

SHB/8231 TL
క్రొత్త మెక్లీన్స్ ఫ్రెష్‌మింట్-అతి తెల్లని అమిత ఆరోగ్యంగల పళ్లకోసం